

YkemaNieuws

Familiewapen Ykema/Ijkema

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE STAMBOOMONDERZOEK FAMILIE YKEMA/IJKEMA (WYMBRITSERADEEL)

NIEUWSBRIEF NR. 21

DATUM: AUGUSTUS 2013.

Feestnummer!

1. Van de redactie.

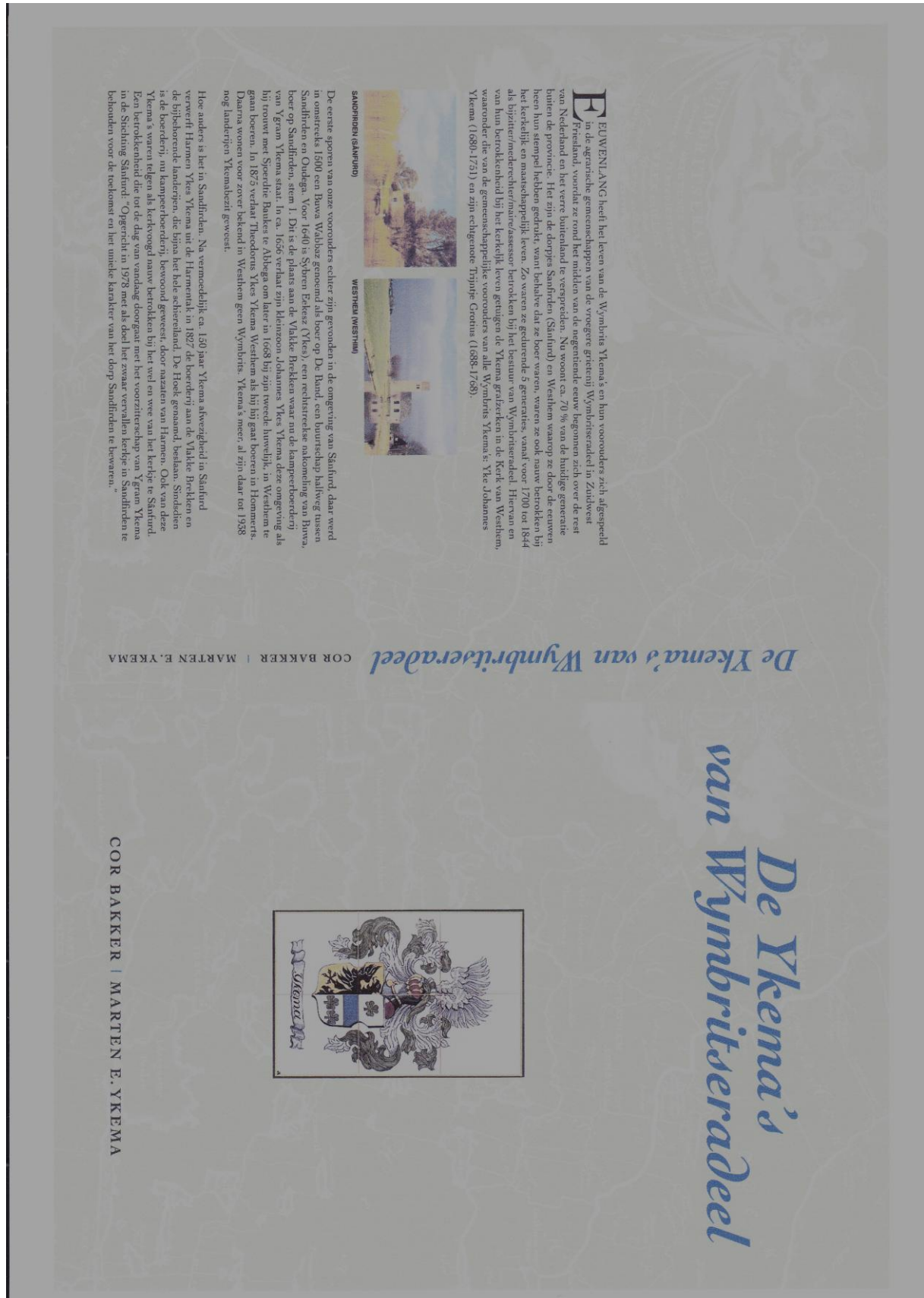

“Beste familieleden en abonnees. Het is feest, want het manuscript van het familieboek: **“De Ykema’s van Wymbritseradeel”** ligt bij de uitgever, als resultaat van het gedurende 19 jaren in Ykema Commissieverband verzamelen, selecteren en ordenen van de historische en genealogische gegevens. Het woord is nu aan de toekomstige kopers van het boek om te bepalen hoeveel exemplaren de drukkerij moeten verlaten. Het liefst ziet de Commissie jullie op zaterdag 26 oktober verschijnen bij de familiedag op de historische grond in en bij Sandfirden/Sânfurd om daar een of meer exemplaren van het boek persoonlijk in ontvangst te nemen. Historische grond, want tenminste 400 jaar geleden, boerden op de plaats van Ygram Ykema aan de Vlakke Brekken al Ykema voorvaderen. En een kleine 200 jaar geleden was er al een directe voorvader van Ygram, een

Harmen Ykema, die eigenaar van deze zate en landen werd. Maar veel eerder, rond 1500 was er al de oudst bekende voorvader, Buwa Wabbaz, op de buurschap De Band, genoemd als schatplichtige boer aan de Hertog van Saksen. Er is in de omgeving een veelheid aan historische plekken, waarvan we in het programma van de familiedag een aantal zullen noemen.

Hier al wijzen we op de kerk van Westhem op 5.5 km afstand van Sânfurd. In dit kerkje liggen de grafzerken van de gemeenschappelijke voorouders van alle Wymbrits Ykema’s : **Yke Johannes Ykema (1680-1751)** en echtgenote **Trijntje Grotius (1688-1768)**, de stamvader van de Johannestak: **Johannes Ykes Ykema (1717-1798)**, en de stammoeder van de Theodorustak: **Mary Jans Bouma (1729-1772)**, (ook wel Buma genoemd). Voorwaar een luxe situatie, waaraan ook in het boek aandacht is geschonken en waarop menig genealogisch speurder jaloers zal zijn. Kom, om ook hiervan iets mee te krijgen, naar de familiedag in Sânfurd en vul daartoe het bijgaande **intekenformulier** in. Alarmeer ook ouders, kinderen, broers en zusters, neven en nichten, zodat zoveel mogelijk familieleden en aanverwanten in Sânfurd aan de Vlakke Brekken een onvergetelijke dag kunnen beleven! En zij die niet kunnen komen, kunnen het boek thuisgestuurd krijgen. **Zegt het voort! Hopelijk tot zaterdag 26 oktober!**

2. Impressie van de omslag van het boek. Voor- rug- en achterkant (verkleind). In werkelijkheid A4, in kleur en veel mooier. Hard cover in kleur, met zwart wit- en 16 kleurenfoto's en 393 bladzijden. Met in de stambomen de Ykema's uitgebreid met de Ykemadochters kinderen.

3. De Inhoud van het boek.**DE YKEMA'S VAN WYMBRITSERADEEL.**

Marten E. Ykema: Genealogie.

Cor Bakker: Geschiedenis en samenstelling.

INDELING.

Deel 1. De familiegeschiedenis, algemeen. Het oude Friesland.	7
Deel 2. De gemeenschappelijke voorgeschiedenis en genealogie vanaf Buwa Wabbaz (ca. 1500) tot de drie familietakken (De Hoofdtak).	51
Deel 3. Geschiedenis en genealogie van de Johannestak.	75
Deel 4. Geschiedenis en genealogie van de Harmentak.	145
Deel 5. Geschiedenis en genealogie van de Theodorustak.	227
Deel 6. De Ykema's in beweging. Nieuwe tijden.	344
Ter afsluiting.	376

INHOUD.**Voorwoord****Inleiding****Aanwijzing voor het gebruik van de indexen.**

Deel 1. De familiegeschiedenis, algemeen. Het oude Friesland.	7
1. De herkomst van de naam; Drie aparte Ykemafamilies: Gaasterland- Haskerland en Wymbritseradeel Ykema's.	
2. Het familiewapen; Ontstaan en symboliek.	7
3. 100 jaar wroeten naar onze wortels.	10
4. Waar woonden onze voorouders? Sandfirden en Westhem.	12
5. De 3 Ykema boerderijen te Westhem. Eigenaren en gebruikers.	19
6. Landerijen in eigendom.	20
7. Bronnen met betrekking tot landbezit in Friesland.	22
8. De boter- en kaasbereiding op de boerderij.	23
9. De Ykema's en het openbaar bestuur tot de Franse tijd.	26
10. De Ykema's en het openbaar bestuur in de Franse tijd en daarna.	30
11. Overzicht van de bestuurlijke en kerkelijke functies.	35
12. De Ykema's en de kerk van Westhem.	36
13. De familiegeschiedenis in vogelvlucht.	44
14. De generaties in vogelvlucht.	46

Deel 2. De gemeenschappelijke voorgeschiedenis en genealogie vanaf Buwa Wabbaz (ca. 1500) tot de drie familietakken. (De Hoofdtak). 51

2.1 Historie/Bijzonderheden.

1. Het voorgeslacht van de Wymbrits.Ykema's. Vijf generaties in Sandfirden en omgeving.	
Generatie 6. De eerste Ykema. Johannes Ykes (Y(c)k(a)ema) (1636-voor 1703). Van Sandfirden, via Abbega naar Westhem.	
• De boedelscheiding te Abbega.	52
2. Yke Johannes Ykema (1680-1751) en de ruzie om de modderige dorpsvaart van Ferwoude.	58
2.2 Stamboom vanaf Buwa Wabbaz (ca. 1500).	65
Index op de stamboom.	73

Deel 3. Geschiedenis en genealogie van de Johannestak. 75**3.1 Historie/Bijzonderheden.**

De eerste tot en met de vierde generatie.

1. De eerste generatie. Johannes Ykes Ykema (1717-1798).
  2. De tweede generatie. Yke Johannes Ykema.(1757-1829) Een vrijgezel aan de macht.
    - Toch nog getrouwd.(Met Fokeltje Bartholds Idzerda en alsnog stamvader). 76
    - Weduwe Fokeltje verhuurt zate en landen. 78
    - *Inventaris van de boedel van moeder Fokeltje en haar minderjarige kinderen Johannes en Hiske.* 79
    - Fokeltje trouwt opnieuw. Nu met Theodorus Ykes Ykema, achterneef van wijlen Yke. 84
    - Familieraad. 85
    - Volkstelling. 85
  3. De derde generatie. Johannes Ykes Ykema (1822-1891).Van rijke boerenzoon naar los werkman. De wederwaardigheden van Johannes. 87
    - Johannes boert achteruit. 88
    - Moeder Fokeltje, opnieuw weduwe, maakt schulden. 89
- Van de klei naar de schrale zandgronden bij Ureterp. 91
 Chronologie van belangrijke gebeurtenissen in het leven van Johannes. 95
 De financiële neergang. 99
4. De vierde generatie. Het verhaal van jongste zoon Aurelius Johannes Ykema (1875-1961) en zijn nakomelingen. 101

3.2 Stamboom vanaf Johannes Ykes Ykema (1717-1798). 104

Index op de de stamboom. 138

Deel 4. Geschiedenis en genealogie van de Harmentak. 145**4.1 Historie/Bijzonderheden.**

1. De eerste en tweede generatie. Recht van overpad te Remswert bij Wolsum.
2. Derde generatie. Van Wolsum naar Sandfirden. 146
3. Harmen Ykema (1791-1874) en Lubbrig Zandstra (1788-1873) en hun nazaten. 146
(Tekst en opmaak Arjen IJkema en Ali IJKema-Sorgdrager)
  - Durk IJkema zakt door de nieuwe de brug van Warns. 155
- 4.Yke Harmens Ykema (1824-1892),de oudere broer van Taede Harmens. 162
5. De historische grond van Sandfirden. 164
- 6.Ykema's/IJkema's op het kerkhof van Sandfirden. 165

4.2 Stamboom vanaf Harmen Ykes Ykema (1722-1782). 167

Index op de stamboom. 215

Deel 5. Geschiedenis en genealogie van de Theodorustak. 227**5.1 Historie/Bijzonderheden.****De eerste tot en met de derde generatie.**

1. De eerste generatie. Theodorus Ykes Ykema.
2. De tweede generatie. Yke Theodorus Ykema en Geertje Bangma.
3. Geertje Bangma, stammoeder van alle Ykema's uit de Theodorustak. 228
4. De nalatenschap van Geertje. 229
  - Het eerste testament. *Waarom is Geertje zo kwaad?* 230
  - Het tweede testament. 231
  - De inventaris. 232
  - De openbare verkoop. 233
  - Chronologie Geertje. 234
5. Senserhuis. 234
  - De schoorsteenstukken. 236
6. Eigenaren Senserhuis. 238
7. Dochter Elckjen (1792-1877), derde generatie. 238
8. Zoon Eeltje (1779-1862), derde generatie. 239

De vier zoons: Theodorus, Okke, Lolke en Marten, derde generatie. **240**

9. Theodorus Ykes Ykema (1783-1844) en nakomelingen.

• Yke Theodorus (1806-1859), vierde generatie.	240
• Auke Ykes Ykema (1836-1904), vijfde generatie, boer/boterkoopman.	242
• Klaas Aukes Ykema, (1872- 1952), zesde generatie, dorpsdokter te Sint Nicolaasga. <i>De dokter en de dichter.</i>	243
• Sybren Theodorus Ykema (1807-1888), vierde generatie en nakomelingen.(Joukje Postma- Ykema.)	245
• Theodorus Sybrens Ykema, (1841-1932), vijfde generatie.	249
<i>Het drama van de 6 Sybrens.</i>	249
10.Okke Ykes Ykema (1795-1829) en nakomelingen.	250
11.Lolke Ykes Ykema, (1808-1866) en nakomelingen.	251
• <i>Van boer in Weidum naar Leeuwarden als koemelker/koopman</i>	252.
Vierde generatie: Van de stad naar het dorp.	
• Jan Lolkes Ykema (1844-1905), vierde generatie: <i>De macht aan de arbeiders!</i>	
• Hendrik Jans Ykema (1877-1942), vijfde generatie.	253
• Eeltje Lolkes Ykema (1846-1921).vierde generatie: <i>De bank springt en de dominee speculeert.</i>	254
Vijfde generatie. Lolke Ykes Ykema (1879-1959). <i>Mijn hart klopt voor een ander.</i>	254
Zesde generatie. Frankrijk lokt.	255
• Yke Lolkes Ykema (1908-1989). De eerste Franse Ykema.	
• <i>La vie d'un émigré. Het leven van een emigrant.</i>	255
• Trijntje Lolkes Ykema (1910-1958). <i>Op de koffie bij Wilhelmina.</i>	258
• Jan Lolkes Ykema. (1919- 2004). De derde Franse Ykema.	262
12. Marten Ykes Ykema (1810-1868) en nakomelingen. De Haagse tak.	263
13. De uitgeverij Johannes Ykema NV. te 's Gravenhage, 1873-1963.	265
• Geschiedenis.	265
• Schoolboeken en prenten.	267
• Voor 't jonge Volkje.	269
14. <i>Een Ykema in de tropen. Het veelzijdige leven van gezaghebber Hendrik Cornelis Ykema (1875-1938).</i>	272
• <i>Naar de Oost.</i>	
• Merauke. Tussen de koppensnellers.	
• De binnenlanden van Nieuw Guinea. Verkenning van de Digoelrivier.	273
• <i>Naar Batavia.</i>	275
• <i>De Vereeniging van Gezagvoerders en Stuurlieden.</i>	276
• <i>Na de tropenjaren: Pensioen in Nederland.</i>	276
15. <i>Tempo doeloe. Voorbije tijden.</i>	278
• De Gouvernementsmarine.	278
• Merauke(2).	279
5.2 Stamboom vanaf Theodorus Ykes Ykema (1730-1821).	281
Index op de stamboom.	331

Deel 6. De Ykema's in beweging. Nieuwe tijden. 344

1. Naar Amerika (1).	344
2. Naar Amerika (2).	350
3. De oorlog (1).	356
4. De oorlog (2).	363
5. Vertrek uit Friesland.	369
6. Waar wonen ze nu?	370
7. Sandfirden en Westhem heden ten dage.	370
8. Het einde van Wymbritseradeel.	374
9.De Elfstedentocht.	374

Ter afsluiting. 376

Aanverwante families. (Van Berkum, Brolsma, Buma, Von Chrismar, Duisenberg, Dykstra, Grollé, Idzerda, Jorritsma, Laverman, Van Mesdag, Vorsterman van Oyen, Wiarda, Zijlstra).	
De Commissie.	388
Aanvulling.	392

4. Belangrijke adressen: Commissie Ykema

Voorzitter: Marten E.Ykema: Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.: 0318-635572.

Mail: info@ykemaweb.com (algemeen Ykema adres); me@ykemaweb.com (persoonlijk adres Marten Ykema).

Secretaris Commissie/redacteur YN: Cor Bakker, Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234.

Mail: c.bakker920@upcmail.nl

Penningmeester: Arjen Visser. Kochstraat 1, 7009 AJ, Hoogeveen. Tel.0528-331144.

Mail: advisser2@ziggo.nl; Abonnement YkemaNieuws: Rekeningnummer: 1214.36.616 tnv A.D. Visser, Hoogeveen. Onder vermelding van: "YkemaNieuws".

Leden: Yvonne Ykema-Commandeur, Ede. Arjen IJkema, Hoogeveen

Reacties, opmerkingen ed. op YkemaNieuws: nieuwsbrief@ykemaweb.com.

Ykema website: www.ykemaweb.com . Gastenboek: www.ykemaweb.com/guestboek

Copyright: Uit deze YkemaNieuws mag niets worden vermenigvuldigd of voor presentaties of publicaties worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de redactie en de Commissie Ykema (Wymb.)

